

УДК 343.415

Тетяна Петрівна МАТЮШКОВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри криміналістики

та судової експертології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7973-4581>

СПОСОБИ ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЗДІЙСНЕННЮ ВИБОРЧОГО ПРАВА АБО ПРАВА БРАТИ УЧАСТЬ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ (АНАЛІЗ СУДОВОЇ ТА СЛІДЧОЇ ПРАКТИКИ)

Відповідно до Єдиного звіту про кримінальні правопорушення по державі, станом на вересень 2019 року органами досудового розслідування обліковано 209 кримінальних проваджень за злочини проти виборчих прав громадян. Серед яких за перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача відкрито 52 кримінальні провадження. З них до суду з обвинувальним актом направлено 1 кримінальне провадження, розслідування у ще одному припинено, у решті – 50 – рішення не прийнято. Водночас, за досліджуваними кримінальними правопорушеннями з числа тих, у яких рішення про закінчення або зупинення не було прийнято на кінець попереднього звітного періоду, за п. 1, 2, 4 і 6 ст. 284 КПК України припинено 182 кримінальних провадження [1]. Таким чином, розслідування у більшості кримінальних проваджень закрито через відсутність події кримінального правопорушення, складу кримінального правопорушення в діянні, набрання чинності закону, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою, а також через існування вироку по тому самому обвинуваченню, що набрав законної сили, або постановлення ухвали суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню.

На наш погляд, зазначене свідчить про необхідність вдосконалення методики розслідування досліджуваних злочинів, підставою якого стануть знання про способи їх підготовки, вчинення і приховання. Аналіз матеріалів слідчої і судової практики дозволяє визначити, що способи перешкоджання здійсненню виборчого права спрямовані на:

1) виборців (як конкретних, так і на широке, невизначене коло виборців (як правило, об'єднаних тільки місцем проживання);

Зокрема, як перешкоджання здійсненню виборчого права кваліфіковано дії з непрямого підкупу конкретних виборців шляхом висловлення пропозиції проголосувати на користь конкретного кандидата в обмін на купони, що дають право придбати продукти харчування на пільгових умовах, чим вони скористались [2].

Також як перешкоджання здійсненню виборчого права кваліфіковано і вчинене під виглядом представників певних політичних партій розповсюдження листівок із неправдивою інформацією проти конкретних кандидатів, представників інших політичних партій, у тому числі, із відомостями, спрямованими на розпалювання ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності конкретних осіб. У цьому випадку дії причетних осіб додатково кваліфіковані за ч. 2 ст. 161 КК України – порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками [3].

2) кандидатів (як конкретних фізичних осіб, так і політичних партій, як правило, фаворитів виборчих перегонів);

Так, судом встановлено факт внесення керівником територіальної виборчої комісії завідомо неправдивої інформації до поданих кандидатом документів про його реєстрацію у депутати по певному виборчому округу (шляхом виправлення номерів виборчих округів та реєстрації таким чином особи в якості кандидата по іншому виборчому округу, ніж зазначено у її заяві), а також введення в оману членів виборчої комісії стосовно дійсних намірів кандидатів та подача підроблених документів на її розгляд. Дії службової особи з перешкоджання здійсненню виборчого права у цьому випадку додатково кваліфіковано за ч. 1 ст. 366 КК України – службове підроблення [4].

Проти певної політичної партії був спрямований і обман, пов'язаний із використанням у агітації, що розповсюджував на свою користь самовисуванець, графічних елементів, схожих на офіційну символіку політичної партії – лідера виборчого процесу. При цьому, на етапі підготовки до вчинення злочину зазначений кандидат навіть зареєстрував ТОВ «Слуга народу Біла Церква» та, будучи його керівником, в подальшому вказував на рекламних щитах поруч зі своїм прізвищем скорочену назву ТОВ, видаючи себе таким чином за кандидата від політичної партії «Слуга народу» [5].

3) діяльність членів виборчих комісій, спостерігачів або роботу комісії в цілому.

Так, на одній з виборчих дільниць зареєстроване масове включення до списків членів виборчих комісій осіб, що проживають на тимчасово окупованій території, осіб, що померли та осіб, які не надавали своєї згоди на включення до списків членів виборчих комісій [6], на іншій виборчій дільниці члени окружної виборчої комісії без відома представників однієї з політичних партій безпідставно замінили членів дільничних виборчих комісій [7].

Розповсюдженням способом перешкодження здійсненню виборчого права є і тимчасове призупинення роботи виборчої дільниці, зокрема, через невідповідність номеру на її печатці [8], і втручання службової особи з використанням службового становища у здійсненні виборчою комісією чи комісією з референдуму їх повноважень, установлених законом, вчинене шляхом незаконної вимоги чи вказівки з метою вплинути на рішення виборчої комісії чи комісії з референдуму [9].

Таким чином, подальше дослідження способів перешкодження здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача, сприятиме вдосконаленню методики їх розслідування.

Список бібліографічних посилань: 1. Статистична інформація // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113895&libid=100820&c=edit&c=fo# (дата звернення: 18.10.2019). 2. Вирок Новомосковського міськрайонного суду Дніпропетровської обл. від 10.02.2015 : справа № 183/721/15, провадження № 1кп/183/208/15 // Єдиний державний реєстр судових рішень (ЄДРСР). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42636190> (дата звернення: 18.10.2019). 3. Вирок Хотинського районного суду Чернівецької обл. від 10.01.2013 : справа № 1/724/10/13 // ЄДРСР. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28613387> (дата звернення: 18.10.2019). 4. Вирок Краматорського міського суду Донецької обл. від 02.03.2016 : справа № 234/19675/15-к, провадження № 1-кп/234/101/16 // ЄДРСР. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56599159> (дата звернення: 18.10.2019). 5. Вирок Білоцерківського міськрайонного суду Київської обл. від 26.09.2019 : справа № 1-кс/357/4272/19, провадження № 1-кс/357/4272/19 // ЄДРСР. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84818366> (дата звернення: 18.10.2019). 6. Вирок Обухівського районного суду Київської обл. від 26.07.2019 : справа № 372/2729/19, провадження № 1-кс-1380/19 // ЄДРСР. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83441215> (дата звернення: 18.10.2019). 7. Поліція відкрила провадження за фактом перешкодження здійсненню виборчого права в окрузі № 94 // Interfax Ukraine :

сайт. 21.07.2019. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/election2019/602015.html> (дата звернення: 18.10.2019). **8.** Поліція порушила провадження через перешкодження здійсненню виборчого права на Одещині // Тиждень.ua : сайт. 31.03.2019. URL: <https://tyzhden.ua/News/228488> (дата звернення: 18.10.2019). **9.** ДБР відкрило провадження щодо можливого перешкодження Парубієм здійсненню виборчого права // Громадське Радіо : сайт. 03.09.2019. URL: <https://hromadske.radio/news/2019/09/03/dbr-vidkrylo-provadjhennya-proty-parubiya> (дата звернення: 18.10.2019).

Одержано 20.10.2019

УДК 343.98

Сергій Андрійович МАТВІЄНКО,

*завідувач сектору криміналістики та експертної роботи
Територіального управління Державного бюро розслідувань,
розташованого у м. Миколаєві*

ПРО ПОМИЛКИ У ПРОВЕДЕННІ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ СУДОВО-БАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАРІЗНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Станом на кінець 2019 року на території України залишається тенденція зростання кількості кримінальних правопорушень скоєних із застосуванням вогнепальної зброї [1, 2].

І якщо застосування (стрільба з) мисливської вогнепальної зброї подекуди ускладнене її власними габаритами – передбачена довжина стволів близько 60 см, колодка з ударно-спусковим механізмом та приклад для упору в плече – отже загальна довжина середньостатистичної гладкоствольної рушниці починається саме від 1 метра.

Маневрувати такою габаритною зброєю заради 1–5 пострілів і важко, і недоцільно. Саме тому у правопорушників завжди є попит на 10–12-зарядні пістолети, 20–30-зарядні пістолети-кулемети чи нарізні карабіни. Саме їх використання завжди призводить до тяжких наслідків – тілесні ушкодження або ж заподіяння смерті потерпілому.

Внаслідок застосування вогнепальної зброї звісно, що у матеріальному світі завжди залишається слідова інформація: або ж це самі матеріальні об'єкти – вистріляні кулі та стріляні гільзи; або це другорядні сліди балістичного походження: осадження кіптяви, пошкодження, сліди термічного впливу, чи механічного розриву тканин і структури предметів тощо.